

စံနှုန်းဖြင့်ပြောဆိုကြား:

အောက်ပါတို့အနက်မှ:

တင်နိုင်တိုး

စာရေးသူ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

တင်နိုင်တိုးကို ၂၃ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၉၆၃ တွင် ပဲခူးတိုင်း၊ အုတ်ဖိုမြို့နယ်၊ အိုးသည် ကုန်းမြို့၌ ဖွားမြင်ခဲ့ သည် ။ မိဘများမှာ အလယ်တန်းပြ ဆရာဦးညွန့်ထွန်းနှင့် ဒေါ်တင်တင်တို့ ဖြစ်ကြပါသည် ။ မွေးချင်းလေးဦး အနက် တတိယမြောက် ဖြစ်၏။ အသက်လေးနှစ်သားအရွယ်တွင် မိဘများ နှင့် အတူ အိုးသည် ကုန်းမြို့မှ နှစ်မိုင် အကွာရှိ ရန်ကုန်- ပြည် မော်တော်ကားလမ်းနံဘေးမှ ဂုံညင်းတန်းကျေးရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ခဲ့သည် ။ ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် ဂုံညင်းတန်းကျေးရွာ အလက၌ စတင်ပညာသင်ကြားခဲ့သည် ။ ၁၉၇၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် ဖခင်ဖြစ်သူမှာ တနင်္သာရီတိုင်း (၂) ထားဝယ်မြို့၊ တိုင်းပညာရေးမှူးရုံးသို့ လက်ထောက်ကြီးကြပ်ရေးမှူး (အနု-ပန်းချီ)ရာထူး ဖြင့် ပြောင်းရွှေ့ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရရာ မိသားစုနှင့် အတူ ထားဝယ်မြို့သို့ လိုက်ပါခဲ့ရ၏။

တင်နိုင်တိုးသည် စတုတ္ထတန်းကို ထားဝယ်မြို့၊ ဒေါင်းဂူအမကမှ အောင်မြင်ခဲ့ပြီးနောက် ပဉ္စမတန်းနှင့် ဆဌမတန်းကို ထားဝယ်မြို့ အထက(၁)၌ ဆက်လက်ပညာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ။ ယင်းနောက် သတ္တမတန်းကို သာယာဝတီမြို့ ကွက်သစ် အလက၌ လည်းကောင်း၊ အဌမတန်းကို ဂုံညင်းတန်းကျေးရွာ အလက၌ လည်း ကောင်း ဆက်လက် တက်ရောက် ပညာသင်ယူခဲ့သည်။ ။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် မိဘများ နှင့် အတူ တောင်ကြီးမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့သည်။ ။ နဝမတန်းနှင့် ဒသမတန်းကို တောင်ကြီး အထက(၄)၌ တက်ရောက်ဆည်းပူးခဲ့ပြီး အခြေခံပညာ အထက်တန်းစာမေးပွဲကို ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် တောင်ကြီး အထက(၄)မှ ပင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဂုဏ်ထူး ဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်းစိန်စက်မှုလက်မှုသိပ္ပံသို့ မြို့ပြဘာသာရပ်ဖြင့် တက်ရောက် ပညာဆည်းပူးခဲ့ ပါသည်။ ။ ၁၉၈၃ ခုနှစ်တွင် A.G.T.I (Civil) ဒီပလိုမာ လက်မှတ်ရရှိခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၈၄ ခုနှစ်တွင် ပဲခူးမြို့ ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာန (ထိန်းသိမ်းရေး)ရုံးသို့ ဒုမြို့နယ်ဦးစီးမှူး (လုပ်ငန်းပြ)အဖြစ် ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း ဒေသအဖွဲ့(၂) လှည်းကူးမြို့၌ အင်ဂျင်နီယာ(၈) (ရေ/သန့်)အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ။

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၉၃ ခုနှစ်အတွင်း မလေးရှားနိုင်ငံ၊ ကွာလာလမ်ပူမြို့ရှိ Permate Estate Project Sdn.Bhd. ၌ Site Engineer အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိ လာပြီးနောက် Z.E.C.C တွင် Project Engineer အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ။ ထို့နောက် ၂၀၀၃ ခုနှစ်မှ စ၍ ဝါသနာပါရာ စာပေအလုပ်ဖြင့်သာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုခဲ့ပါသည်။ ။

စာပေလေ့လာမှုကို ငယ်စဉ်ကပင် ဝါသနာပါခဲ့ရာ တောင်ကြီး အထက(၄)တွင် နေစဉ်ကပင် ကျောင်းနံရံကပ် စာစောင်များ ၌ ဆောင်းပါးကဗျာများ ပါဝင်ရေးသားခဲ့သည်။ ။ ပဲခူးမြို့ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာန၌ အလုပ်လုပ်ကိုင်စဉ်အတွင်း ၁၉၈၄ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ပဲခူးမြို့နယ် စာပေလုပ်သားအဖွဲ့မှ ကြီးမှူးကျင်းပခဲ့ သည့် စာပေပြိုင်ပွဲ၌ "နှင်းတွေဝေမှ ဖြင့်ကွယ်" ဝတ္ထုဖြင့် ဝတ္ထုတို (တတိယဆု)ကိုလည်းကောင်း၊ ၁၉၈၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ စာပေပြိုင်ပွဲ၌ "စာပေအမွေ၊ စာပေကျေးဇူး" ကဗျာဖြင့် ကဗျာ(တတိယဆု) ကိုလည်းကောင်း ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သည်။ ။

ပထမဆုံး ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသည့် စာမူမှာ ကိုတိုးတိုး(စီမံကိန်း) ကလောင်အမည်ဖြင့် ဧရာမော် (ဗန်းမော် ခရိုင် မဂ္ဂဇင်း) (၁၉၉၈)တွင် ရေးသားခဲ့သည့် "ကုန်းဘောင်ခေတ် ဗန်းမော်မြို့ဝန်" ဆောင်းပါး ဖြစ်ပါသည်။ ။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် "မြန်မာ-အင်္ဂလိပ် ပြက္ခဒိန် (မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁-၁၃၆၂၊ အေဒီ ၆၃၉-၂၀၀၀) လုံးချင်းစာအုပ်ကို စတင်ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လအထိ လုံးချင်းသမိုင်းစာအုပ် ၃၄ အုပ် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ။ ယခုအခါ ဇနီးဒေါ်အေးခိုင်ဇင် [A.G.T.I (Civil)]၊ သား မောင်အာကာဇင်နိုင်၊ မောင်အေးချမ်းဇင်နိုင်တို့ နှင့် အတူ မြောက်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊ ဝေပုလ္လ(၂)လမ်း၊ အမှတ် (၅၈)၌ နေထိုင်ရင်း ဝါသနာပါရာ စာပေလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပါသည်။ ။

*****

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အဖက်ဖက်မှ ပါဝင်ကူညီခဲ့ကြသော ဂျီတီအိုင်ကျောင်းသားဟောင်း များ ဖြစ်ကြသည့် -

ဦးကြည်လင်း (လင်းဆောက်လုပ်ရေး)၊

ဦးခင်အေး (စာရေးဆရာ၊ ဒယ်ဒီတာ ခင်ဇ-စက်မှု)၊

ဦးအောင်ချိန် (ကျော့အောင်အော့ဖ်ဆက်)၊

ဦးတင်လှိုင် (ပါရမီဖောင်ဒေးရှင်း)၊

ဦးကျော်ကျော်စိုး (System Engineering Co,Ltd)၊

ဦးဇော်ဝင်း (ရွှေဘို)၊

ဦးအောင်မင်း [ဘွဲ့လွန်ဒီပလိုမာ(ဂီတ)၊ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုနှင့် အနုပညာတက္ကသိုလ်]၊

ဦးဌေးဝင်း (ကဗျာဆရာ မောင်လင်းရိပ်)၊

ဦးအေးမင်း (ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း)၊

ဦးမြဝင်း (ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း)တို့ နှင့်

စာပေနယ်မှ ဆရာလေးကိုတင်၊ ဆရာအောင်ဇင်မင်း၊ ဓာတ်ပုံဟောင်းများအား ကွန်ပျူတာဖြင့် ပြုပြင် ပေးသူ ကိုသိန်းထွေးတို့ အပါအဝင်

မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ။

တင်နိုင်တိုး

စာရေးသူ၏ အမှာ စာ

ဤစာရေးသူသည် အင်းစိန်စက်မှုလက်မှုသိပ္ပံမှ ၁၉၈၃ခုနှစ်တွင် မြို့ပြဘာသာဒီပလိုမာဖြင့် အောင်မြင် ခဲ့သူ ကျောင်းသားဟောင်းတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ ။ အစိုးရဝန်ထမ်းတစ်ဦးအဖြစ် ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာန၌ လုပ်ငန်း ပြု အင်ဂျင်နီယာ၊ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ ဒေသအဖွဲ့ (၂) ၌ အင်ဂျင်နီယာ(စ)ရေ/သန့်တို့ အဖြစ် တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့ဖူးပါသည်။ ။ မလေးရှားနိုင်ငံ၊ ကွာလာလမ်ပူမြို့တော်တွင် Five Storey Apartments တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ သွားရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူးပါသည်။ ။ Sedona Hotel, YKK Golden Hill Tower, Sakura Tower တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ တွင် လည်း ZECC မှ စီမံကိန်းအင်ဂျင်နီယာ (Project Engineer) အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင် တည်ဆောက်ခဲ့ဖူးပါသည်။ ။

ယခုအခါ စာပေနယ်သို့ ရောက်ရှိနေသော်လည်း မိမိပညာဆည်းပူးခဲ့ရာ ဂျီတီအိုင်ကျောင်းတော်ကြီး အပေါ် သံယောဇဉ်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ။ ဂျီတီအိုင် ကျောင်းသူ၊ကျောင်းသားဆိုလျှင် မိသားစုဝင် ညီအစ်ကို မောင်နှမအရင်းအချာကဲ့သို့ သဘောထားတတ်ကြသည် မှာ စက်မှုလက်မှုသိပ္ပံကျောင်းဆင်းများ ၏ ကောင်းမြတ် သော အစဉ်အလာတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ။ စက်မှုလက်မှုသိပ္ပံကျောင်းဆင်းများမှာ အချို့အကြောင်းကြောင်းကြောင့် အင်ဂျင်နီယာနယ်ပယ်၏ ပြင်ပသို့ ရောက်ရှိနေကြသည်။ ။ စာပေ၊ ပန်းချီ၊ ဂီတ၊ ရုပ်ရှင်နှင့် အားကစား စသည့် နယ်ပယ်အသီးသီးသို့

ရောက်ရှိသွားကြသူများ ရှိသကဲ့သို့ အချို့က ကြီးလေးသော တိုင်းပြည် အတွက် အရေးပါသော တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသည် ။ ထိုကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားဟောင်းကြီးများကို စာရေး သူတို့ ဂုဏ်ယူမိကြပါသည် ။ လေးစားကြည်ညိုမိကြပါသည် ။

ယင်းစက်မှုလက်မှုသိပ္ပံကျောင်းဆင်း ကျောင်းသူ၊ကျောင်းသားများ ထဲမှ ထူးချွန်သူ၊ ထင်ရှားသူ၊ ထူး ခြားသူများကို မှတ်တမ်းမှတ်ရာနှင့် ပြုစုထားရပါလျှင် အလွန်ပင် ကောင်းမွန်သင့်မြတ်လိမ့်မည်ဟု တွေးဆမိသည့် အလျောက် ဤ "အောင်မြင်ကျော်ကြား အေဂျီတီအိုင်များ " စာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုဖြစ်ပါသည် ။ သို့သော် ပဏာမမိတ်ဆတ်အနေဖြင့် ထုတ်ဝေရသော ဤစာအုပ်မှာ ပြီးပြည့်စုံခြင်းရှိမည် မဟုတ်ကြောင်း ဝန်ခံလိုပါ သည် ။ ထူးချွန်အောင်မြင် ထင်ရှားသော၊ စက်မှုလက်မှုသိပ္ပံကျောင်းဆင်းများ အများ အပြားကျန်ရှိနေပါသေး သည် ။ ထို့ပြင် အေဂျီတီအိုင် ဒီပလိုမာဘွဲ့လက်မှတ်ရ နည်းပညာကောလိပ် ကျောင်းဆင်း မျိုးဆက်သစ် ညီငယ်၊ ညီမငယ်ကလေးများ အကြောင်းကိုလည်း လတ်တလောအားဖြင့် လက်လှမ်းမမီ၍ အများအားဖြင့် ချန်လှပ်ထား ခဲ့ရပါသည် ။ နောက်နောင် ထပ်မံဖြည့်စွက် ထုတ်ဝေသွားရန် ကိုလည်း ဆန္ဒရှိပါသည် ။ ဤအတွက် မျိုးဆက်သစ် ညီငယ်၊ ညီမငယ် ကလေးများကလည်း တတ်စွမ်းသ၍ အကူအညီပေးကြပါရန် အလေးအနက် ပန်ကြားအပ်ပါ သည် ။

ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ငွေအား၊ လူအားဖြင့် အဖက်ဖက်မှ ဝိုင်းဝန်းကူညီကြသူ စက်မှု လက်မှုသိပ္ပံကျောင်းဆင်း ညီအစ်ကိုမောင်နှမများအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည် ။ ကျန်ရှိနေသေးသော အကြောင်းအရာများ ၊ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်လိုသော အကြောင်းအရာများ ၊ ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားစွာဖြင့် ထပ်မံထည့်သွင်း နိုင်မည့် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်း

သားဟောင်းများ အကြောင်း ၊ မျိုးဆက်သစ် ညီငယ်၊
ညီမငယ်ကလေးများ အကြောင်း စသည် တို့ ကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံ အင်
ဂျင်နီယာအသင်း၊ ဂျီတီအိုင် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားဟောင်း များ ရုံးခ
န်းသို့ ဆက်သွယ်ပေးပို့ကြပါရန် အနူးအညွတ် မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်
။

ဤစာအုပ်မှ ရရှိသော အကျိုးအမြတ်များကို ဂျီတီအိုင်အငြိမ်းစားဆ
ရာကြီး၊ ဆရာမကြီးများ ကျန်းမာ ရေး စောင့်ရှောက်မှုရန်ပုံငွေသို့ ထည့်
ဝင်လှူဒါန်းသွားမည် ဖြစ်ပါသည် ။

လေးစားစွာဖြင့်
တင်နိုင်တိုး
A.G.T.I (Civil) 1983, Insein

မိတ်ဆက်နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံ စက်မှုလက်မှုသိပ္ပံကျောင်းများ ၏ ကနဦးအစဖြစ်သော Government Engineering School ကို ၁-ဧပြီ ၁၈၉၅ တွင် ရန်ကုန်မြို့၊ လမ်းမတော်ဘူတာ အနောက်ဘက်မြေကွက်လပ်ပေါ်ရှိ သစ်သား အိမ်ကလေးတွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ။ ယနေ့ခေတ် အနေအထားအရဆိုလျှင် လသာမြို့နယ်၊ မြို့မ ကျောင်းလမ်းရှိ အမှတ်(၁၀) မူလတန်းကျောင်းဝင်းနေရာ ဖြစ်ပါသည်။ ။ ဂျူးလူမျိုး ပီကေဟယ်လ်ဒါ (P.K Helder) ပိုင် အိမ်ကလေးတွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ကျောင်းအုပ်ကြီးက မစ္စတာဘရောင်း (Mr.Brown) ဖြစ်သည်။ ။

၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် ယင်းနေရာမှ အင်းစိန်ဘူတာအရှေ့ဘက် နှစ်ထပ် အဆောက်အဦသို့ ပြောင်းရွှေ့ ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ။ ထိုစဉ်က ကျောင်းအုပ်ကြီးမှာ ကော်နာမစ်ချယ် (Conner Mitchel) ဖြစ်ပြီး ဦးထွန်းကျော်၊ ဦးမြဟူသော လက်ထောက်ဆရာနှစ်ယောက်နှင့် စက်မှုလက်မှု အတတ်ပညာများကို သင်ကြားပေးခဲ့သည်။ ။ ယင်းနှစ်ထပ်ကျောင်း အဆောက်အဦနေရာမှာ ယနေ့ခေတ်အနေအထားအရ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် ဆေးကုသရေး တက္ကသိုလ်နေရာပင် ဖြစ်သည်။ ။ ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင် Government Engineering School ၌ ကျောင်းသားဦးရေ ၆၃ ဦးရှိခဲ့ရာ ကပြား ၉ ဦး၊ အိန္ဒိယတိုင်းသား ၄၀ ဦး၊ မြန်မာကရင်တိုင်းရင်းသား ၁၄ ဦး ဖြစ်ပါသည်။ ။

၁၉၀၈ ခုနှစ်တွင် အင်ဂျင်နီယာကျောင်းကို အင်းစိန်ရွာမ လက်ရှိနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့လိုက်ပြီး ကျောင်း အမည်ကိုလည်း Government School of Engineering and Technical High School ဟု အမည်ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုလိုက်ပါသည်။ ။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး ကော်နာမစ်ချယ် (Conner Mitchel) နေရာ၌ မစ္စတာမောရစ် (A.P Morris) ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ ထိုစဉ် ကျောင်းအမည်ကို Government Technical Institute (G.T.I) ဟု အမည် ပြောင်းလဲ ခေါ်ဆိုလိုက်ပါသည်။ ။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် ဂျီတီအိုင် ကျောင်း၌ ကျောင်းသား ၃၅ ဦးသာ တက်ရောက်လျက်ရှိတော့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ။ ဆရာကြီးမစ္စတာ မောရစ်လက်ထက် ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှ စ၍ ပညာရည်ချွန်ကျောင်းသားများအား မောရစ်ဆု (Winners of the Morris Medal) ကို ပေးအပ်ချီးမြှင့်ခဲ့သည်။ ။

၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး မစ္စတာမောရစ်နေရာ၌ မစ္စတာရှော (Mr.Shaw) ရောက်ရှိ လာကာ ဂျီတီအိုင်ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ပါသည်။ ။ မစ္စတာရှောသည် ၁၉၃၆ ခုနှစ်အထိ ကျောင်းအုပ်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ။ မစ္စတာရှော လက်ထက်တွင် လည်း မောရစ်ပညာရည်ချွန်ဆု ကို ဆက်လက်ပေးအပ်ခဲ့ရာ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး အပြောင်းအလဲဖြစ်ချိန်အထိ ဖြစ်ပါသည်။ ။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် မစ္စတာရှောနေရာ၌ ပထမဆုံး မြန်မာလူမျိုးကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးဦးဘလှိုင်က စတင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပါ သည်။ ။

ဂျပန်ခေတ်ကာလအတွင်း ၁၈ စက်တင်ဘာ ၁၉၄၄ တွင် ဂျပန်အစိုးရက ဂျီတီအိုင်ကို State Technical Institute ဟု အမည်ပေးလျက် ရန်ကုန်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးဝင်းအတွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ဖွင့်လှစ်ခဲ့ သည်။ ။ သို့သော် ယင်းကျောင်းမှာ ၂၃ ဧပြီ ၁၉၄၅ တွင် ရပ်စဲသွား၏။ ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှ ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားကြပြီးနောက် ၁၅ ဩ

ဂုတ် ၁၉၄၅ တွင် စက်မှုလက်မှုကျောင်းကို ဗြိတိသျှအစိုးရက ရန်ကုန်မြို့၊ ချာချီလမ်း(ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းလမ်း) အမှတ်(၆)နေအိမ်၌ ပြန်လည် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည် ။ ထိုစဉ်က ကျောင်းအမည်ကို "ဗမာနိုင်ငံ တော် အစိုးရ လက်မှုစက်မှု ပညာသင်ကျောင်း"ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ပြီး ၂၄ ဩဂုတ် ၁၉၄၅ တွင် သင်တန်းများကို ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖြင့် ခေါ်ယူခဲ့သည် ။

ကျောင်းဝင်ခွင့်စာမေးပွဲဖြေဆိုနိုင်ရန် သတ်မှတ်ထားသော ပညာအရည်အချင်းမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ သို့မဟုတ် အင်္ဂလိပ်နှင့် တိုင်းရင်းသားဘာသာ ဒသမတန်းတက်ရောက်သင်ယူဖူးသူ ဖြစ်ရသည် ဟူ၍ သတ်မှတ် ခဲ့၏။ ၁ စက်တင်ဘာ ၁၉၄၅ တွင် ကျောင်းပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ရာ လမ်းပန်းအဆောက်အဦနှင့် စက်မှုအင်ဂျင်နီ ယာ သင်တန်းနှစ်မျိုးကိုသာ ထားရှိခဲ့သည် ။ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးမှာ ဦးဘလှီဖြစ်ပြီး လက်ထောက်ဆရာများ အဖြစ် ဦးလူအေး၊ ဦးထင်စီစသူ တို့ ရှိကြ၏။ ကျောင်းသားဦးရေမှာ မူ ၃၀ ခန့်သာရှိပါသည် ။ အခြေအနေ တည် ငြိမ်အေးချမ်းသွားသောအခါ ဂျီတီအိုင်ကျောင်းကို အင်းစိန်ရွာမ မူလနေရာသို့ ပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည် ။

မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် ၃၁ ဇန်နဝါရီ ၁၉၄၉ တွင် ကရင်သောင်းကျန်းသူများ အင်းစိန် မြို့ကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်လိုက်သဖြင့် ဂျီတီအိုင်ကျောင်းကို ဦးဝိစာရလမ်းရှိ ဂူဂျရတ္တီ(Gujaratty) ကျောင်း ဆောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့လိုက်ရပြန်ပါသည် ။ ယင်းကျောင်းမှာ အိန္ဒိယတိုင်းသား ဂူဂျရတ္တီလူမျိုးများ အတွက် ဖွင့် လှစ်ပေးခဲ့သည့် စာသင်ကျောင်း ဖြစ်၏။ ယင်းနေရာ၌ တစ်နှစ်ကျော်မျှ ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်းစိန်ရွာမ မူလနေရာသို့ ပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့ ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည် ။

စက်မှုလက်မှု သိပ္ပံကျောင်းများကို ဆက်လက်တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ခဲ့ရာတွင် မန္တလေး (၁၉၅၅)၊ ကလေး (၁၉၆၈)၊ ပြည် (၁၉၇၂)၊ ချောက် (၁၉၇၂)၊ မော်လမြိုင် (၁၉၈၂)၊ ဟင်္သာတ (၁၉၈၂)၊ တောင်ငူ (၁၉၈၅)၊ မုံရွာ (၁၉၈၆)၊ မိတ္ထီလာ (၁၉၈၆)၊ မအူပင် (၁၉၉၁)၊ သန်လျင် (၁၉၉၅)တို့ ၌ ကျောင်းများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည် ။ ယင်းစက်မှုလက်မှု သိပ္ပံကျောင်းများမှ A.G.T.I(Associateship of Government Technical Institute) ဒီပလိုမာဘွဲ့လက်မှတ်များကို ပေးအပ်ခဲ့၏။ ယင်းနောက်ပိုင်းတွင် ဂျီတီအိုင်ကျောင်းအချို့ကို နည်းပညာကော လိပ်များ အဖြစ် ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ်ခဲ့သည့် နည်းတူ သီးခြားကျောင်းသစ်များကိုလည်း ဖွင့်လှစ်ခဲ့ရာ အေဂျီတီအိုင် ဒီပလိုမာရရှိသူ အင်ဂျင်နီယာ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများ ဆက်လက် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ပါသည် ။

ဤစာအုပ်တွင် စက်မှုလက်မှု သိပ္ပံကျောင်းဆင်း အေဂျီတီအိုင် ဒီပလိုမာလွှဲလက်မှတ်ရ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားဟောင်းများ ထဲမှ နယ်ပယ်အသီးသီးတွင် အောင်မြင်ကျော်ကြားခဲ့သူများကို လက်လှမ်းမီသ၍ ရှာဖွေစုဆောင်းတင်ပြထားပါသည် ။ လတ်တလောအားဖြင့် ဤစာအုပ်တွင် ဖော်ပြရန် ကျန်ရှိနေသော ကျောင်း ဆင်းပုဂ္ဂိုလ်များအားလည်း ပိုမိုပြည့်စုံစွာ ဖြည့်စွက်ဖော်ပြနိုင်ရေးအတွက် ဤစာရေးသူထံသို့ ဆက်သွယ်ပေးပို့ ကြပါရန် ဆန္ဒပြုအပ်ပါသည် ။

**အစဉ်လေးစားစွာဖြင့်
တင်နှိင်တိုး**

(၁)

ပထမဆုံးစက်မှုလက်မှု
ပညာသင်ကျောင်းသား သို့မဟုတ်
ပထမဆုံးမြန်မာလူမျိုးကျောက်စာဝန်
သီရိပျံချီဦးမြ

ဦးမြကို ၁၉ ရက် မတ် ၁၈၇၉ တွင် လေးမျက်နှာမြို့၌ ဦးဖြူ ဒေါ်ကြင်တို့ က ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ။ မွေးချင်း သုံးဦးအနက် အလတ်ဖြစ်သည်။ ။ ဦးမြငယ်စဉ်ကပင် မိဘနှစ်ပါးကွယ်လွန်သွားခဲ့ရာ အဒေါ်ဖြစ်သူ စစ်ဗိုလ်ကတော်တစ်ဦးက မွေးစားခဲ့ရသည်။ ။ အဒေါ်ဖြစ်သူက ဦးမြကို ရန်ကုန်စိန်ဂျန်း ကျောင်း၌ ထားပေး၏။ ၁၈၉၄ ခုနှစ်တွင် ဦးမြ ဆယ်တန်းအောင်မြင်ခဲ့သည်။ ။ နောက်တစ်နှစ်ဖြစ်သော ၁၈၉၅ - ခုနှစ်၌ပင် ရန်ကုန်မြို့တွင် ပထမဆုံးဖွင့်လှစ်ခဲ့သော နောင် ဂျီတီအိုင်ဖြစ်လာမည့် စက်မှုလက်မှုပညာသင်ကျောင်းခေါ် Government Engineering School သို့ တ

က်ရောက် ပညာသင်ယူခဲ့သည်။ ။ ယင်းကျောင်းကလေးမှာ ယနေ့ခေတ် အနေ အထားအရ လသာမြို့နယ်၊ မြို့မကျောင်းလမ်း၊ လမ်းမတော်ဘူ တာ၏ နောက်ဘက်၊ ဘူတာကုန်းကျော်အနီးမှ ယခုအမှတ်(၁၀)မူလတန်းကျောင်းဝင်းအတွင်းရှိ စံပြမူကြို နေရာပင်ဖြစ်ပါသည်။ ။

ဦးမြတို့ တက်ရောက်သင်ယူရသော ကျောင်းကလေးမှာ နှစ်ထပ်သစ်သားကျောင်းလေးဖြစ်ပြီး ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးက မစ္စတာဘရောင်း (Mr.Brown) ဖြစ်သည်။ ။ အသက်(၁၆)နှစ်အရွယ် ဦးမြ အင်ဂျင်နီယာကျောင်း တက်ရောက်စဉ်က ကျောင်းသားဦးရေမှာ ဆယ်ဂဏန်းမျှသာရှိပါသေးသည်။ ။ ဦးမြ ထိုကျောင်း တွင် သုံးနှစ်ပညာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ။ ၁၈၉၇ ခုနှစ်တွင် ဦးမြ အင်ဂျင်နီယာကျောင်းမှ ဆင်းလာကာ မင်းဘူး၌ ကျောင်းဆရာ သုံးနှစ်ကြာ သွားလုပ်သည်။ ။ ယင်းနောက် ၁၈၉၉ ခုနှစ်တွင် ပန်းတနော်သူ ဒေါ်သိန်းတင်နှင့် အိမ်ထောင်ကျကာ သားနှစ်ဦးထွန်းကားခဲ့သည်။ ။ ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ဦးမြသည် မိမိတက်ရောက် ပညာသင်ယူ ခဲ့ဖူးရာ Government Engineering School တွင် ကျောင်းဆရာပြန်လုပ်သည်။ ။ ၄ နှစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပြီး ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာန၌ အင်ဂျင်နီယာဝင်လုပ်သည်။ ။ ထိုစဉ်က ဦးမြ၏ ရာထူးမှာ Archaeological Surveyor ဖြစ်၏။ ။ ယင်းသို့ အမှုထမ်းရွက်ဆဲကာလ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ဇနီးဒေါ်သိန်းတင် ကွယ်လွန်သွားပါသည်။ ။

ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနကို ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယသုတေသနဌာနလက်အောက်ခံ အောက်မြန်မာ နိုင်ငံ ကမ္ဘည်းကျောက်စာရုံး (Epigraphic Office) အဖြစ် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်ကောလိပ် ပါဠိပါမောက္ခဖြစ်သူ ဂျာမန်လူမျိုး ဒေါက်တာဖိုးရှန်းမား (Dr. Forchhammer) အား ရှေးဟောင်းသုတေသန အရာရှိအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ။ ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် တော်စိန်ခို ကမ္ဘည်းကျောက်စာဝန်ဖြစ် လာပြီးနောက် ရုံးကို

လည်း မန္တလေးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည် ။ သို့ဖြစ်၍ ဦးမြ ကမ္ဗည်းကျောက်
စာရုံး၌ အမှုထမ်းစဉ်က မန္တလေးမြို့တွင် ရုံးဖွင့်လှစ်ထားချိန်ဖြစ်သည် ။
၁၉၀၆ - ၀၇ တွင် ဦးမြ အိန္ဒိယနိုင်ငံဆာနာသ်(Sarnath) ဒေသသို့ ရှေး
ဟောင်း သုတေသန တူးဖော်ရေးသင်တန်း တက်ရောက်ရန် စေလွှတ်ခံ
ခဲ့ရသည် ။

ယင်းနောက် ဦးမြ အင်ဂျင်နီယာအဖြစ်မှ ရှေးဟောင်းသုတေသနအ
ရာရှိအဖြစ် ပြောင်းလဲ လုပ်ကိုင်ခဲ့ သည် ။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် လက်ထောက်
ကျောက်စာဝန် ဖြစ်လာပါသည် ။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် ဦးမြကို ကျောက်
စာဝန် ရာထူးခန့်အပ်လိုက်ရာ ဦးမြမှာ မြန်မာလူမျိုးများ ထဲတွင် ပထမ
ဆုံးခန့်အပ်ခံခဲ့ရသည့် ကျောက်စာဝန်ဖြစ်လာခဲ့ သည် ။ ဦးမြသည် ကျောက်
စာဝန်ရာထူးဖြင့် ၁၉၃၅ ခုနှစ်အထိ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့၏။ ထို့နောက်
ကျန်းမာရေး အခြေအနေအရ အငြိမ်းစားယူလိုက်ရသည် ။ လွတ်လပ်
ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း ကျန်းမာရေးအခြေအနေ ပြန်လည် ကောင်းမွန်
လာခဲ့ရာ ၁ စက်တင်ဘာ ၁၉၅၅ တွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ အ
ထူးအရာရှိအဖြစ် ပြန်လည် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည် ။ တစ်နှစ်တာ
ကာလအတွင်း တန်ဖိုးရှိသော သုတေသနစာတမ်းများကို ရေးသားပြုစု
နိုင်ခဲ့ရာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ဦးမြကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက သီရိပျံချီဘွဲ့ ပေး
အပ်ချီးမြှင့်ခဲ့ပါသည် ။ ဦးမြသည် ရှေးဟောင်းသုတေသနလုပ်ငန်းများ
ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ရင်း ၂၂ ဇန်နဝါရီ ၁၉၇၃ တွင် မန္တ
လေး မြို့၌ ကွယ်လွန်ခဲ့သည် ။

ကျောက်စာဝန်ဦးမြ၏ သုတေသနလက်ရာများ အနက် ၁၉၂၂ ခုနှစ်
တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြုစုခဲ့ သည့် List of European Burial Grounds
in Burma(Myanmar) with Inscriptions on Tombs Anterior to the
1st of January 1858 သည် ပထမဆုံးသော သုတေသနလက်ရာ ဖြစ်သ

ည် ဆိုပါသည်။ ။ ထို့ပြင် အခြားအင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် မြန်မာဘာသာစာတမ်းများ ၊ ဆောင်းပါးများ အများ အပြား ရေးသားပြုစုခဲ့ သည် ။ ထင်ရှားသော အင်္ဂလိပ်ဘာသာ စာတမ်းအချို့မှာ A note of Enveloped stupas of Pagan, Wall paintings of the Abeyadana temple, A note on the Buddha's footprints in Burma, Some hitherto unknown Burmese coins, A note on the Napaya temple and images of Brahma carved on the pillars inside it, Exploration in Burma စသည် တို့ ဖြစ်ကြပါသည် ။ ကျောက်စာဝန်ဦးမြ မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားပြုစုခဲ့သည့် ထင်ရှားသော သုတေသနဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများမှာ ရှေးဟောင်းအုတ်ခွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ (ပ) (ဒ)၊ အပယ်ရတနာ လိုဏ်ဂူဘုရား၊ ပုန်းမကြည်အကြောင်းစာ၊ ဇမ္ဗူပတ ရုပ်ပွားဆင်းတုတော် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းအကြောင်းစာ စသည့် စာအုပ်စာတမ်းများ ဖြစ်ကြ၏။

ကျောက်စာဝန်ဦးမြ၏ သုတေသနစိတ်ဓာတ် ပြင်းထန်ပုံနှင့် ပတ်သက်၍ သူကိုယ်တိုင် ရေးသားပြုစု ခဲ့သည့် "ရှေးဟောင်းအုတ်ခွက်ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များ ၊ ပထမတွဲ" တွင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပါသည် ။

"ဒုတိယစစ်ကြီးမဖြစ်မီ ၂ နှစ်လောက်အတွင်းက အကျွန်ုပ်ထံသို့ မိတ်ဆွေတစ်ဦး သတင်းစာစက္ကူ ဟောင်းနှင့် ထုပ်၍ အထုပ်ကလေးတစ်ခုယူလာသည် ။ ထိုအထုပ်ကလေးကို ဖြေကြည့်လိုက်သောအခါ အုတ်ခွက် ဆင်းတုတော်ကလေးတစ်ဆူကို တွေ့ရသည် ။ ထိုအုတ်ခွက်ဆင်းတုတော်၏ အောက်ဘောင်အောက်ဘက်၌ ရှေးမွန်မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ရေးမှတ်လျက် လက်ရေးစာ သုံးကြောင်းလည်း ပါသည် ။ မိတ်ဆွေ၏ အပြောမှာ ဥစ္စာရှင်သည် ထိုဆင်းတုသည် မည်သည့် ဆင်းတုဖြစ်သည်ဟု မိမိမသိကြောင်း၊ စာမှာ မည်သည့် လူမျိုးတို့ ၏ စာမှန်းမသိရ၊ မည်

သည့် အကြောင်းကို ရေးသားထားသည် ကိုလည်း မသိရ၍ ၎င်းတို့ ကို သိလိုသဖြင့် ထိုအုတ်ခွက်ကို ရဟန်းတော်တစ်ပါးထံသို့ ယူလာရာ ၎င်းကတစ်ဆင့် သိရှိသူကမေးမြန်းပေးရန် စေခိုင်းလိုက် သဖြင့် အကျွန်ုပ် ထံသို့ လာရောက်ရကြောင်းဖြစ်သည် ဟု ပြောသည်။ ။

ထိုအုတ်ခွက်ကလေး၏ မူလပိုင်ရှင်မှာ ပခုက္ကူမြို့မှ ၂၁ မိုင် ကွာ ရေစင်္ကြံမြို့သို့ သွားရာလမ်း ကန်သစ် သူကြီး ဦးဘတင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းကတစ်ဆင့် ၎င်း၏ ဆရာဖြစ်သော အထက် အဆိုပါ ရဟန်းတော်အား အပ်နှံ လိုက်ကြောင်း ဖြစ်သည်။ ။ ရဟန်းတော်မှာ လည်း မိမိလက်လှမ်းမီသလောက် နေရာအနှံ့အပြားတို့၌ ရဟန်း ပညာရှိ လူပညာရှိတို့ အား မေးမြန်းစူးစမ်းကြည့်သော်လည်း သေချာစေ့ငစွာ ဖြေဆိုနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ် မတွေ့ရ ချေဟု ပြောသည်။ ။ ရုပ်တုအောက်၌ နာဂရီအက္ခရာနှင့် စာနှစ်ကြောင်းပါသေးသည်။ ။ သို့သော် ၎င်းစာမှာ ပြုန်းတီး ပျက်စီးနေသည်။ ။ ၎င်းစာအက္ခရာကို ထောက်၍ အချို့က ရုပ်တုမှာ ဟိန္ဒူနတ်ရုပ်အောက်ဘောင်အောက်က မွန်မြန်မာအက္ခရာနှင့် စာသုံးကြောင်းမှာ လည်း အချို့က ကုလားစာတွေဖြစ်သည် ဟု ဆိုကြသည်။ ။ အကျွန်ုပ် အတွက်မှာ မူ ထိုအုတ်ခွက်ကိုတွေ့မြင်ရသဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာက သို့လောသို့လောဖြစ်နေသမျှတွေမှာ ရုတ်ချည်း ကွယ်ပျောက်၍ ငွေထုပ်ကြီးတစ်ထုပ်ရသလို ဝမ်းပန်းတသာ ရှိနေပေသည် စသည် ဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။ ။

ကျောက်စာဝန်ဦးမြအနေဖြင့် ဝမ်းပန်းတသာဖြစ်ရခြင်းအကြောင်းမှာ ယင်းအုတ်ခွက်သည် အနော်ရထာမင်း၏ အုတ်ခွက်ဖြစ်နေခြင်းနှင့် အခြားတွေ့ရှိရပြီးဖြစ်သော အုတ်ခွက်များ နှင့် ကွဲပြားခြားနား နေမှုတို့ ကြောင့် ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ။ ပုဂံခေတ်တွင် ထေရဝါဒ၊ မဟာယာန(ဂိုဏ်း) ဗုဒ္ဓအယူ၊ ဗြာဟ္မဏအယူများ ထွန်း

ကားခဲ့ရာ နံရံဆေးရေးပန်းချီ၊ ကျောက်စာ၊ ရုပ်တု၊ အုတ်ခွက် စသည် ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများက သက်သေထူ လျက်ရှိပုံကို ကျောက်စာဝန်ဦးမြသည် သူ၏ လုပ်သက်တစ်လျှောက်တွင် တွေ့မြင်စစ်ဆေးခဲ့ရဖူးလေသည်။ ။ အနော်ရထာမင်း၏ အုတ်ခွက်များ ထဲတွင် "ဧသောဘဝဂါ မဟာရာဇာ သီရိ အနိရုဒ္ဓဒေဝေန" အစချီ ဆုတောင်းစာများ ဖြင့် တွေ့ရှိရလေ့ရှိသည်။ ။

ဤဆုတောင်းစာကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ကြောင်း ကျောက်စာဝန်ဦးမြ ဧကန်အမှန်သိရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ။ သို့သော် ကျောက်စာဝန်ဦးမြက အနော်ရထာမင်းကြီးအား မဟာယာန ဂိုဏ်းသား တစ်ဦးအဖြစ်လည်း သံသယရှိနေသည်။ ။ ဤကိစ္စက နှစ်ပေါင်းများစွာ အဖြေမထွက်ခဲ့ပေ။

ယခု ကန်သစ်သူကြီး ဦးဘတင်ပိုင် အုတ်ခွက်ကို အမှတ်မထင်လေ့လာခွင့် ရရှိလာသောအခါမှ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် မဟာယာနဂိုဏ်းသား တစ်ဦးလည်း ဖြစ်ကြောင်း တိကျစွာပြောလာနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ ။ ယင်းအုတ်ခွက်တွင်

"ဤလောကနာထ၏ ဆင်းတုတော်ကို သီရိအနိရုဒ္ဓဒေဝ အမည်ရှိသော မင်းကြီးသည် သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ပါရခြင်းအကျိုးငှာ မိမိလက်တော်ဖြင့် သွန်းလုပ်တော်မူသည်။" ဟူ၍ မွန်၊ မြန်မာ၊ ပါဠိ အက္ခရာတို့ ဖြင့် ရေးထွင်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ။ ဤတွင် လောကနာထဟူသည် မဟာယာနဂိုဏ်းလာ ဘုရားလောင်း၏ အမည်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ။ ထိုအခါ ကျောက်စာဝန်ဦးမြက ရုပ်တုတော်ကို အသေးစိတ် ပြန်လည် စစ်ဆေးသည်။ ။ ဘုရားလောင်းပုံမှာ ဘုရားရှင်တော်ပုံအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ကြာပလွင်ထက်၌ ခြေတစ်ဖက်တင်၊ တစ်ဖက်ချပုံစံဖြစ်သည်။ ။ ကြာ

ဖူးကြာရိုးတို့ ကိုလည်း လက်ကကိုင်ထားသည် ။ လက်ကောက်၊ လက်
ကျပ်၊ ပုတီး၊ လည်ရွဲ တို့ကို ဝတ်ဆင်ထားသေး၏။

ကျောက်စာဝန်ဦးမြသည် ရှေးဟောင်းသုတေသနအရာ၌ ဇွဲလုံ့လဝီရိယကြီးသူ တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ။ စေ့စပ် သေချာသည်။ ။ အလုပ်တစ်ခုကို လုပ်လျှင်သဘာဝကျကျ စဉ်းစားတွေးခေါ် လုပ်ကိုင်တတ်သည်။ ။ အနော်ရထာ မင်းသည် မဟာယာနဂိုဏ်းသားတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ကြောင်းကို အငြိမ်းစားယူပြီး စေ့စပ်သေချာမှု၊ သိပ္ပံနည်းကျ တွေးခေါ်မြော်မြင်နိုင်မှု စသည်တို့ သည် အင်ဂျင်နီယာပညာအခြေခံမှ ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ကျောက်စာဝန်ဦးမြသည် အသက်အရွယ် အတော်အတန်ကြီးသည် အထိ ရှေးဟောင်းသုတေသန လုပ်ငန်းများကို စဉ်ဆက်မပြတ် လုပ်ဆောင်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ။ သက်ကြီးစာပေပညာရှင်ကြီးများအား ကန်တော့ ပွဲသို့လည်း တက်ရောက်လေ့ရှိ၏။ ၁၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၆၉ ၌ ကျင်းပခဲ့သည့် မန္တလေးမြို့ သက်ကြီးပူးဇော်ပွဲတွင် အသက် ၉၁ နှစ်အရွယ်ရှိ ကျောက်စာဝန်ဟောင်းဦးမြက ဩဝါဒစာတမ်းကို ဖတ်ကြားခဲ့သည်။ ။ ယင်းစာတမ်း တွင် ဗုဒ္ဓသရီရဓာတ်တော်နှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ ။

"ကျွန်တော့်ဆရာကြီး မစ္စတာတော်စိန်ခိုကျောက်စာဝန်အဖြစ်နဲ့ အင်္ဂလိပ်မင်းလက်ထက် အစိုးရ အမှုတော်ကိုဆောင်ရွက်နေတုန်းက မန္တလေးမြို့လမ်းညွှန် ကျမ်းငယ်လေးတစ်စောင် ရေးသား ပြုစုထားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီစာစောင်တစ်နေရာမှာ "စံနည်းတဘောင်"ဆိုတဲ့ စကားတစ်လုံးကိုတွေ့လို့ ကျွန်တော်မှတ်သား ရေးကူးထားလိုက်တယ်။ အဲဒီတဘောင်ကတော့ "အသက်ရှည်စေလို မန်းတောင်ရိပ်ခို" ဆိုတာပါပဲ။

ကျွန်တော်ဟာ

အောက်သားတစ်ယောက်ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော့်ဖွားရာဇာတိမှာ အောက် ဟင်္သာတ မြို့နယ် လေးမျက်နှာမြို့ ကလေးဖြစ်ပါတယ်။ မန္တလေးမြို့ကို ရောက်လာလိမ့်မယ်ဆိုတာ ငယ်ငယ်တုန်းက ကျွန်တော်တစ်ခါတလေမှ မအောက်မေ့ဘူးပါ။ မန္တလေးမြို့ကို ကျွန်တော် အသက်သုံးဆယ်အရွယ်က ရောက်ပါ တယ်။ ကျွန်တော့် အသက်ဟာ အခုကိုးဆယ့်တစ်(၉၁)နှစ် ပြည့်ခါနီးပါပြီ။ မန္တလေးမြို့မှာ နေလာရတာ နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကျော်နီးပါး ရှိပါပြီ။ အခုဆို ကျွန်တော့်ကို အသက်ရှည်တဲ့ လူကြီးတစ်ယောက်လို့ ခေါ်ဆိုကြမှာ ပေါ့။

သို့အတွက် အခုမန္တလေးမြို့မှာ နေထိုင်ကြတဲ့ ငယ်ငယ်ကြီးကြီး ကလေးလူကြီးအပေါင်းတို့ ဟာ အထက်ကပြောတဲ့ တဘောင်အတိုင်းဆိုရင် ကျွန်တော့်လိုပဲ အသက်ရှည်ရှည်နေကြရလိမ့်မယ်လို့ ကျွန်တော် မျှော်လင့်ပါတယ်။

တောင်ခြေမှာ ရဟန်းတော်များ ရဲ့ အထိမ်းအသိမ်းအစောင့်အရှောက်နဲ့ ဓာတ်တော်တိုက်မှာ ကိန်းအောင်းနေတဲ့ ဓာတ်တော်ဟာ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရဲ့ သရီရိကဓာတ်တော်အစစ်တစ်ဆူ ဖြစ်ပါတယ်။ ။ အဲဒီဓာတ်တော်ကို အိန္ဒိယပက်ရှုဝါဓာတ်တော်လို့ ခေါ်ဆိုပါတယ်။ အဲဒီဓာတ်တော်ကို အိန္ဒိယရှေးဟောင်း သုတေ သနဌာနက ပက်ရှုဝါမြို့မှာ တူးဖော်တွေ့ရှိလို့ အဲဒီတုန်းက အိန္ဒိယနိုင်ငံတော်အစိုးရ ဘုရင်ခံချုပ်အမိန့်အရ အိန္ဒိယနိုင်ငံအပါအဝင် မြန်မာပြည်ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာလူမျိုးတို့ ရဲ့ နေထိုင်ရာဒေသဖြစ်တဲ့ အတိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လူအပေါင်းတို့ ထာဝစဉ်ပူဇော် ဖူးမျှော်ကန်တော့နိုင်ကြဖို့ ကာလကတ္တားမြို့က ရန်ကုန်မြို့ကို ပို့လိုက်တယ်။

အဲဒီကမှ တစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်းရာဇဌာနီ မင်းနေပြည်တော်ဖြစ်တော်မူတဲ့ မန္တလေးမြို့ကို ပို့လိုက်လို့ အဲဒီဓာတ်တော်ဟာ အခု

မန္တလေးမြို့ မန္တလေးတောင်ခြေရင်းမှာ ရှိတဲ့ ဓာတ်တော်တိုက်မှာ အစောင့် အရှောက်များ နဲ့ ကိန်းအောင်းနေတာဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီဓာတ်တော်အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ကမ္ပည်းကျောက်စာဝန်ဘဝက သီရိပျံချီမဟာဝိဇ္ဇာ ရွှေတံဆိပ်ရ ဦးလူဖေဝင်းဟာ အဲဒီတုန်းက မြို့ရွာလူကြီးမင်းများ တောင်းပန်ချက်အရ စီရင်ရေးသားထားလို့ အဲဒီ စာအုပ် တစ်အုပ်ကို ကျွန်တော့်ဆီမှာ တွေ့ရှိရတာနဲ့ ဒီအခုသက်ကြီးပူဇော်ပွဲက စာဆိုတော်ကြီးများ ဖတ်ရှုချင်ပါက ဖတ်ရှုကြဖို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးလူထုဦးလှကို ကျွန်တော်ကတစ်ဆင့် မေတ္တာလက်ဆောင်အနေနဲ့ ပေးအပ်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ကျွန်တော်အထူးတလည်ပြောလိုတာက အဲဒီဓာတ်တော်ဟာ ကျွန်တော့် ယုံကြည်ချက်အရ ဗုဒ္ဓသရီရိက မွေတော်အစစ်ဖြစ်တဲ့ အတိုင်း ကျွန်တော့် တစ်သက်တွေ့ရခဲ၊ ဖူးရခဲတာဖြစ်လို့ မိတ်ဆွေအပေါင်းကို မဖူးမတွေ့သေးရရင် တစ်ခေါက်တစ်ခါသာမက အခေါက်ခေါက်အခါခါ အချိန်ရခိုက်သွားရောက် ဖူးတွေ့ စေချင်ပါတယ်။

ဘုရားဓာတ်တော်ဖြစ်လို့ အဲဒီဓာတ်တော်ကို ဖူးတွေ့ရတိုင်း ကိုယ်တော်အရှင်မြတ်ကို သက်တော် ထင်ရှား ဖူးတွေ့ရသလို ဖူးတွေ့သူစိတ်ထဲမှာ ဖူးတွေ့တတ်စေလိုပါတယ်။" စသည် ဖြင့် ဖြစ်ပါတယ်။

ကျောက်စာဝန်ဦးမြသည် ၂၂ ဇန်နဝါရီ ၁၉၇၃ တွင် မန္တလေးမြို့၌ ကွယ်လွန်သွားရာ (၂၃-၁-၁၉၇၃) ရက်စွဲပါ ကြေးမုံသတင်းစာတွင် အောက်ပါအတိုင်း သတင်းဖော်ပြထား၏။

"မန္တလေးမြို့ နယူးစီပီလိုင်းရပ်နေ ကျောက်စာဝန်ဦးမြ(၉၄ နှစ်)သည် ယနေ့မွန်းလွဲ ၂ နာရီ ၁၀ မိနစ်က နေအိမ်တွင် လူကြီးရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သွားသည် ။

ဦးမြသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၀ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့သည် ။ မြန်

မာနိုင်ငံကျောက်စာဌာန၌ ၁၉၀၄ ခုနှစ်က စတင်အမှုထမ်းခဲ့ပြီး မြန်မာ လူမျိုးများ အနက် ပထမဆုံးကျောက်စာဝန်ရာထူး ရှိခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ။

မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနခွဲတွင် လုပ်သက်အရင့်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်သည်။ ။ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနဆိုင်ရာ နှောင်းလူ သားတို့ ကိုးကားစရာဆောင်းပါးများ ၊ စာအုပ်များ အများ အပြားရေးခဲ့ သည်။ ။

သက်ကြီးပူဇော်ပွဲတွင် ဩဝါဒစကားပြောကြားနေသော
ကျောက်စာဝန်ဟောင်းဦးမြ

ဦးမြရေးသားခဲ့ရာတွင် ဗုဒ္ဓပါဒအုတ်ခွက်ဘုရားများ ၊ အပယ်ရတနာ လိုဏ်ဂူဘုရား၊ မြန်မာအက္ခရာ သမိုင်း စသည် တို့ မှာ စာအုပ်သုတေသီ တို့ လောက၌ ထင်ရှားခဲ့သည်။ ။

ဦးမြသည် ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၌ လွန်ခဲ့သောသုံးနှစ်ခန့်အ ထိ အထူးအရာရှိအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့ သည်။ ။ အသက် ၉၄ နှစ်ရှိသော်လ

ည်း စာရေးနိုင်၊ ဖတ်နိုင်၊ အလုပ်လုပ်နိုင်ခဲ့သေးသည် ။ စာဆိုတော်နေ့ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်၍ ဩဝါဒပေးခဲ့သည် ။

ဇန်နဝါရီ ၂၄ တွင် ဆရာကြီးရုပ်ကလာပ်ကို မန္တလေးတောင် အုတ်စက်သင်္ချိုင်း၌ ဂူသွင်းသင်္ဂြိုဟ်မည်ဟု သိရသည် ။"

ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည် ။

ကျောက်စာဝန်ဦးမြ၏ နာရေးကြော်ငြာကိုလည်း ၂၄ ဇန်နဝါရီ ၁၉၇၃ ရက်စွဲပါ လုပ်သားသတင်းစာ တွင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရ၏။

ကျောက်စာဝန်ဟောင်းဦးမြ

အသက်(၉၄)နှစ်

မန္တလေးမြို့၊ နယူးစီပီလိုင်းနေ အိမ်အမှတ် ၂၅ နေ ဦးမောင်မောင်၊ ဦးရွှေမောင်၊ ဒေါ်ခင်မာကြင်တို့ ၏ ဖခင်၊ ဗိုလ်ဟန်ထွန်း၊ ဗိုလ်ထွန်းကြိုင် ၊ ခင်ဆွေဝင်း၊ သင်းသင်းအေးတို့ ၏ အဖိုး၊ သီရိပျံချီကျောက်စာဝန်ဟောင်း ဦးမြ အသက် ၉၄ နှစ်သည် ၂၂-၁-၇၃ ခုနေ့ မွန်းလွဲ ၂ နာရီတွင် ၉၆ ပါးသော ရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သွားပါ၍ ၂၄-၁-၇၃ ခု ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ မွန်းလွဲ ၃ နာရီတွင် နေအိမ်မှ အုတ်စက်သုဿန်သို့ ပို့ဆောင် သင်္ဂြိုဟ်မည် ဖြစ်ပါကြောင်း ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည် ။

အကိုးအကား

၁။"စက်မှုသိပ္ပံအကြောင်းသိကောင်းစရာ"။ ရွှေသိမ်း(ကျောက်ဖြူ)။

အင်းစိန်စက်မှုသိပ္ပံနှစ်ပတ်လည်မဂ္ဂဇင်း(၁၉၆၆-၆၇)။

၂။ ကမ္ဘာသိမြန်မာများ နှင့် ကမ္ဘာသိမြန်မာစာအုပ်များ

(မောင်ဇေယျာ)

ရန်ကုန်၊ Colour Zone ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၂၀၀၇ နိုဝင်ဘာ။

၃။"ဦးမြ (တိုက်စိုး)၊ စာဆိုသုတေသီ၊ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်၊ ၁၉
၆၇ ။

*****